

Skandinavisk välfärdskonferens i Oslo 14-15 2016

Öppningsanförande av *John Leirvaag*, ordförande för Norsk Tjenstemanslag (främst statsanställda, 50 000 medlemmar) **text:**

<http://www.velferdsstaten.no/file/270121959399fb3e49b34bf56c3c5d1c/14%20nov%20-%20Leirvaag%20-%20manus/>

Plenum 14/1, 10.00-12.30: Demokrati och välfärd under press

Asbjørn Wahl, ledare för For Velferdsstaten i Norge:

Började med ett citat av Ordförande Mao: ”Det är stor oro under himlen- situationen är utmärkt”. Men riktigt så är det inte här, Mao sade detta när man var på offensiv.

De politiska systemen skakas om i de rika länderna. ”Vanligt folk” ställs mot ”de rika” som i USA.

Nya progressiva rörelser skapas, men högern stärks. Det är vårt ansvar att se till att det går åt rätt håll.

Robert Reich, professor, tidigare arbetsmarknadsminister i USA (videohälsning)

Ojämligheten ökar i USA, ”vanligt folk” får det sämre, också medelklassen, de rikas makt ökar, neofascism hotar. Tack för att ni stärker den välfärdsstat ni har. Folkliga allianser måste byggas.

Video, <https://www.youtube.com/watch?v=w3tfj4vtiJQ>

Rosa Pavanelli, generalsekreterare i Public Service International (20 miljoner medlemmar)

Välfärdsstaten är inte bara under press, det är värre än så. Vi är på bristningsgränsen för vårt demokratiska system. Det har skett en koncentration av makten till några få, finanseliten och stora koncerner. Existerar den nordiska modellen längre? Globaliseringen har skadat välfärden, fackföreningarna, industrisamhället... Det progressiva skattesystemet urholkas. ”Rättigheter för allting” har ersatt kampen för de grundläggande mänskliga rättigheterna; jobb och välfärd.

Konkurrensens och valfrihetens välsignelse är en myt. Stora företag dominerar och handelsavtal sluts såsom CETA, TTIP och TISA vilka alla begränsar den lagliga makten hos nationalstater. Stora illusioner finns om kapitalismen. – Gå emot skattesänkningar, pensionsfonder borde användas för produktiva investeringar, fackföreningarna måste gå till motoffensiv. ILO för svagt i förhållande till OECD. Välfärden måste försvaras. Den ”kollektiva identiteten” måste stärkas.

Text, http://www.velferdsstaten.no/Velferdskonferanser/?article_id=137145

Dennis Kristensen, ordförande för FOA i Danmark (186 000 medlemmar, motsvarar Kommunal i Sverige):

Började med att hänvisa till den progressiva ekonomen Ha-Joon Chang som om Danmark har sagt ”Att ni vet inte hur bra ni har det”. Skildrade sedan hur eliten är på kollisionskurs med välfärd och trygghet. Det extrema har blivit normalt. De rika bor med de rika, slipper se de andra. Folkliga uppror kan anas, Trump och Brexit innehåller både ”höger och vänster”. Den fackliga rörelsen måste ställas sig på upprorens sida.

Välfärden måste försvaras. Folk är villiga att betala skatter om de kommer till nytta för dem som behöver välfärden. Facken ska slå larm om välfärdens kvalitet äventyras. De offentligt anställda är experterna.

Krisen tas som intäkt för nedrustning av välfärden och har lett till en spårväxling från det gemensamma till ”Klara sig själv”. De rika får skattelättnader. ”Arbetslinjen” pressar de anställda. Klyftorna ökar mellan de som arbetar och de som inte gör det. Konkurrens sänker kvaliteten. NPM måste bekämpas. Facken kan skapa de nya styrformerna; mindre styrning om detaljer, bättre arbetsvillkor.

Den allmänna välfärden vacklar. Det är främst fackets ansvar att dra med också de svagaste och försvara det gemensamma.

pp-bilder,

<http://www.velferdsstaten.no/file/b6df706806ba1b114d903edd38904b62/14%20nov%20-%20Kristensen%20-%20presentasjon/>, och en text

http://www.velferdsstaten.no/velferdskonferanser/velferdskonferanser/?page=0&article_id=136683

Linn Herning, vice ordförande i For Velferdsstaten (ordförande från nästa år)

Vem har ”problemformuleringsprivilegiet”. Svaret ligger i problemet. Trump lyckades med det. Vi har ”Trump” också i våra länder. Invandringen är inte problemet, utan jobben.

Den norska regeringen för nu in ”konkurrensen” i välfärdssystemet. Det hävdas att det är för lite marknadstänkande. Inspiration från Håkan Tenelius bok ”Välfärdslobbyisten”; konkurrens är smartare, ”de andra ” är idélösa och lata.

Vi ska visa på motsatsen. Också visa hur skattemedel kunnat gå till välfärd istället för till vinster.

Välfärdstjänsterna är säregna de skiljer sig från varor på en marknad. Att mäta kvalitet är svårt, fungerar inte. Transaktionskostnaderna som uppstår överstiger samhällsnyttan.

Vilka och vems problem ska vi lösa? Vilka konflikter ska vi ta? Vilka ska vi lyssna till? Vi ska vara politiska och argumentera, inte moralisera. ”Back to basics”.

pp-bilder:

<http://www.velferdsstaten.no/file/48177ffca606a37adc07345e77a156a1/14%20nov%20-%20Herning%20-%20presentasjon/>

Parallellseminarier, 14/12 13.30-15.30.

1. Från välfärdsstat till konkurrensstat - var står vi efter årtionden med NPM?

Kerstin Eldh, Gemensam Välfärd Malmö

Inga svenska fackföreningar är mot individuella löner som splittrar de anställda. Den svenska regeringen har tillsatt en Tillitsdelegation som ska ta fram alternativ till NPM. Vi hör inte längre att privat verksamhet är effektivare, billigare och bättre. I stället sägs det att den är lika bra som den offentliga och att vi måste mäta kvalitet. I samarbete med välfärdskleptokrater som f.d. Carema bygger standardiseringsinstitut upp ISO- standarder, s.k. kvalitetskrav utanför det demokratiska systemet som alternativ till lagstiftning.

Text,

https://docs.google.com/document/d/1LE_FZ_vs0Hx7JkRPInhm4m-6q_sKZ-NisyOlokfqFD4/edit

Rasmus Willig, lektor i sociologi vid Roskilde universitet

Från medbestämmande till medverkande till medgörlig.

En aspekt av konkurrensstaten är att vi blir tysta. Ingen vill erkänna att hen inte räcker till; istället för att vända kritiken utåt mot samhället vänder vi den inåt mot oss själva. Vi behandlas som produktionsenheter som kan mätas, och de som producerar mest får status. Men de mister snart statusen för ingen kan i längden hålla ut. Samhället gör oss sjuka. Konkurrensstaten vilar på en tillväxt som inte är hållbar. Vi måste förbereda en annan typ av stat där hänsyn till miljön står i centrum. Den meningsfullhet som gått förlorad med NPM återvinner vi genom att ta fram fakta och bygga ett hållbart samhälle.

Recension: <https://www.utdanningsnytt.no/omtaler1/2016/juni/afvabnet-kritik/>

Christian Grimsgaard, överläkare och facklig förtroendemans vid Oslo Universitetssjukhus

Det byggs upp en chefhierarki med högre chefer som inte har kontakt med den konkreta verksamheten och som fattar beslut som är verklighetsfrämmande.

Jan Ubøe, professor i matematik vid Norges Handelshögskola

Målstyrning introducerades av Peter Drucker 1954 och var inte tänkt att användas så som det nu görs. Drucker använde stor del av sin karriär till att bekämpa missbruket av målstyrning. Det var aldrig tänkt som ett verktyg för hierarkisk rapportering. När något mäts nedprioriteras det som inte mäts. Det

skapar en obalans och framkallar egoism och kortsynthet. Vi behöver stimulera medbestämmande, dialog och idealism.

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/e26a2f96eb1e17d8c4a7e8e22343a680/14%20nov%20-%20Ub%C3%B8e%20-%20presentasjon/>

2. Står den nordiska modellen inför sitt fall? Den skärpta kampen inom arbetslivet

Eduardo Chagas - generalsekreterare i European Transport Workers Federation:

ETF som arbetar mot exploateringen av transportarbetare och mot nyliberalismen. Organisationen finns i 41 länder. Den driver en kampanj för arbetare i vägtransportbranschen, Fair Transport Europé som kräver rättvisa villkor för arbetare, rättvis konkurrens och det har påverkat Europa. EU-parlamentet har tagit ett beslut om att motverka social dumping. Vi behöver en stark mobilisering av arbetarklassen genom att bygga allianser inom fackföreningsrörelsen för att göra motstånd. Chagas poängterade att breda allianser, även med de inom parlamentet är nödvändigt. Vi måste se till att digitalisering inte införs p.g.a. vinstmaximering, utan för att göra arbetet bättre för dem som arbetar. Fackföreningsrörelsen har gått åt fel håll, de har trott att de fått var med och bestämma. Det har maskerats som att de har makt, men egentligen har de inte haft det alls. Jag har hört fackliga ledare hålla samma tal som ledande nyliberaler. Vi borde be om ursäkt till våra barn, de får inte höra vettiga tal om välfärd som vi gjorde när vi var yngre.

Bitten Nordrik - forskare vid Arbeidsforskningsinstituttet i Norge

Medbestämelsebarometern är rapporter som Arbeidsforskningsinstituttet i Norge ger ut. Avsikten är att undersöka om medbestämmande finns med i tillräckligt hög utsträckning. Den senaste visar att människor som arbetar i välfärden inte känner att de har något medbestämmande. "Medbestämmande ska garanteras genom att arbetare har inflytande på arbetsplatsen i alla avgörande beslut". Några exempel från den senaste mätningen och rapporten: 55 % av de norska arbetarna känner att deras arbete går i en icke-demokratisk riktning. Denna andel ökar sedan 2009.

Försämringarna beror inte bara på privatiseringar utan också på vilket styrsystem vi har inom välfärden. Personalavdelningarna (HR) har gått från att arbeta med arbetsvillkor, till att vara specialister på personlighetstyper. HR behöver återigen fokusera på rättigheter och arbetsvillkor. Nordrik menar att det handlar om vilken organisationsmodell som används i välfärden och vilka ideologiska grunder den står på. Konkurrens kontra samarbete och dialog, och tillit kontra straff och belöning.

Hon tror att många starka krafter slog mot oss samtidigt. Vi kan ha underskattat att välfärdsstatens teorier har gjorts i en annan tid, med en annan utgångspunkt. Vi har gått mot ett individualiserat synsätt. Vi har kanske inte lyckats fånga förändringarna i samhället, på arbetsplatser osv. Och kanske måste vi prata om att vi behöver nya teorier?

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/d722c27eee7a0a99ad1ca860e70b851f/14%20nov%20-%20Nordrik%20-%20presentasjon/>

Dan Koivulaakso - facklig aktivist och kommunfullmäktigeledamot i Helsingfors

Han gick igenom det politiska läget i Finland under sitt föredrag.

Regeringen har lagt fram flera grundlagsvidriga förslag, t.ex. tvångslagar och en hälsovårdsreform.

Några andra förslag :

- Folkpensionen minskas fr.o.m. nästa år.
- Skattesänkningar för de rika.
- Index-nedskärningar i alla sociala skyddsnät.

SAK, centralfack i Finland, borde försvara välfärdsstaten, men går med på neddragningar och att arbetsvillkoren urholkas ur. Trots stora demonstrationer och generalstrejk (en dag) har facket inte

räddat modellen. De har godkänt försämringar som leder till mer privatisering och sämre offentlig verksamhet osv.

PP-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/80b67b6efbc431be51f13b902937ecbd/14%20nov%20-%20Koivulaakso%20-%20presentasjon/>

Julie Kordovsky - skolpsykolog i Köpenhamns kommun

De med makt kan använda psykologiska argument för att trycka ner arbetare, men vi kan också använda psykologin för att göra tvärtom. Var lägger vi skulden? På individen som mår kasst, eller på strukturella problem?

Vi behöver ifrågasätta makten och även forskningen och t.ex. psykologer. Det påstås att man genom mindfulness ska tänka bort sig från stress. Det synsättet gör att man missar att göra kopplingen till sin kollega som säkert är i samma situation. Synsättet gör att man istället för att organisera sig med sin kollega som känner likadant förväntas hantera det själv. Det skuldbelägger alltså inte bara den enskilde utan lägger också ansvaret för förändring på den enskilde.

3. Välfärdsprofitörerna, strategier, retorik och makt inom välfärdsordningen

Ola Helby Petersen, ordförande i Center för forskning om samspelet offentlig-privat (COPS) i Danmark.

Vad gäller konkurrensutsättningen inom offentlig sektor och effekterna på pris och kvalitet bör följande tas i akt:

- Går omkostnaderna upp eller ner
- Vilka effekter på kvalitén
- Vilket samband mellan pris och kvalitet

Hans forskargrupp har gjort en genomgång av alla studier, nationella och internationella om konkurrensutsättning, i DK har den ökat från 22,6% till 26,5% mellan 2007 och 2015. Genomgången visar att konkurrensutsättningen av den offentliga sektorn har lett till det blivit billigare för teknisk verksamhet, i början observeras högre besparingar, 2000-2004 men dessa positiva effekter har sedan stadigt minskat, merparten av offentlig verksamhet blir däremot inte billigare vid konkurrens. Konsultrapporter ger ofta en felaktig bild då ett fåtal enheter ingår i materialet och de oftast väljer de sina "case" (fall). Kvalitet är svår att mäta vilket också bekräftas av en tydlig brist på dokumentation, de finns endast 5 internationella studier, ofta i form av tillfredsställelsemåttningar vilka inte är entydiga, då detta bara utgör en liten del av kvalitén. "Nöjdhetsstudier" mäter inte kvalitet på ett bra sätt. Transaktionskostnader tas inte heller med vid jämförelser. Slutsatsen är att det har blivit billigare på ett begränsat område men effekter på kvalitét saknas.

pp

presentation, <http://www.velferdsstaten.no/file/1cbbf68b4fd9d66fdb3123cee23ee488/14%20nov%20-%20Petersen%20-%20presentasjon/>

SaraBell, ordförande för Fagforbundet i Bergen (Norska LOs största förbund, 350 000 medlemmar, anställda i den offentliga välfärden)

Hon fokuserade på social dumping inom offentlig sektor, berättade framförallt om en internationell koncern, Orange Helse, som hyr ut personal till den offentliga välfärden, speciellt vård och omsorg, som exempelvis sjuksköterskor. De tillämpar villkor som kan kallas slavliknande. Med bl a en obligatorisk förberedande kurs i hemlandet, innan anställning i Norge, som den anställde själv betalar, skapas en skuld som sedan ska betalas tillbaka till företaget. Skulden är över 10 ggr så hög som lönen och kontraktet förbjuder de anställda att tala om arbetstider, löner och vilotid. Orange Helse finns i flera kommuner i Norge och också i Sverige (<http://www.orangehalsa.com/>) Hon konstaterar slutligen att maktförhållanden är mycket sämre när företagen privatiseras.

pp-presentation,

<http://www.bt.no/btmeninger/debatt/Det-er-mennesker-dette-handler-om-1383b.html>

Sten Svensson, Nätverket för en likvärdig skola

Han redogjorde för den rapport han tagit fram åt Katalys "Med låg kvalitet som affärsidé", som granskar konkurrensutsättningen inom den svenska skolan, särskilt gymnasieskolans yrkesprogram. Det finns i princip tre grupper av elever som friskolekoncernerna specialiserat sig på:

1. Stora koncerner som äger skolor för barn med välutbildade föräldrar
2. Företag som specialiserat sig på barn i behov av särskilt stöd
3. Företag med skolor för elever med så låga betyg att de inte kommit in på de nationella gymnasieprogrammen, ofta nyanlända, och elever med föräldrar utan utbildning.

Grupp 1 har samma skolpeng som alla andra elever men skolan har ett positivt elevurval med färre obehöriga elever, lägre lärartäthet mellan 20-25% fler elever per lärare, få speciallärare och lite elevvårdsresurser. Denna grupp av skolor har gott rykte och goda elevresultat och de tjänar pengar genom segregationen. Grupp 2 har inriktat sig på elever med någon typ av diagnos, och där den kommunala skolan ofta inte kunnat ge tillräckligt stöd, (en grupp som ökar mycket). Då bidragen per elev från kommunen är mycket höga blir vinstmarginalerna goda för ägarna. Grupp 3 riktar sig till elever som ingen vill ha, ofta med lågutbildade föräldrar. Dessa är de praktiska, yrkesinriktade utbildningarna som kommunerna av flera skäl inte skött särskilt bra.

Rapporten fokuserar just på två av de skolkoncerner, Praktiska och Yrkesgymnasiet, som dominerar inom dessa yrkesinriktade utbildningar, utbildningar som för övrigt inte ger högskolekompetens. De karakteriseras av låg lärartäthet, många elever med mycket låga betyg och med behov av extra stöd, minimalt med speciallärare, minimalt med lokaler som oftast saknar den utrustning som krävs för yrkespraktiken och eleverna erbjuds inte heller praktik inom de valda yrkesinriktningar. Men dessa skolor får en extra hög ersättning per elev, t.ex. byggnadsprogrammet där ersättningen är 174100 per elev, att jämföra med en samhällsinriktad skola vars skolpeng endast uppgår 74000, dvs utrymmet för vinst är extra stort för denna typ av utbildningar.

Skolinspektionen har påpekat dessa förhållanden och under 2014 utfärdat vite på 8 650000 SEK för fel och brister. Även om dessa företag tvingas rätta till bristerna efter vitesföreläggandet är de ofta tillbaka efter några år vid senare inspektioner. Deras affärsidé är låg kvalitet med en vinstmarginal som är dubbelt så stor som de andra större skolkoncernernas. Det lyckas de med genom att profitera på de allra svagaste i samhället, de som inte har eller ser andra möjligheter söker sig till dessa utbildningar då alternativet att inte gå i en gymnasieskola är alltför stigmatiserande. Samhället måste börja ta sitt ansvar, men inte för företagets intressen utan elevernas!

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/4536c0da7d20b09ed0e042e830065123/14%20nov%20-%20Svensson%20-%20presentasjon/>

Rapport, <http://www.katalys.org/rapporter/katalys-no-30>

Silje Stavrum Norevik, FAU-ledare i en av Kidsa-barnehagene

Hon redogjorde för föräldrarnas erfarenhet av privatiseringen av förskolan och var besviken. De har inte fått vad de förväntat vad gäller pedagogiken, det går inte heller bra för barnen p.g.a. låg lärartäthet, få pedagoger och få utevistelser. Men för ägarna går det bra, de tog ut 53 miljoner i vinst för 2 år sedan och skolan har ofta bytt ägare.

Plenum 15/12 9.00-10.15

Leva för att arbeta eller arbeta för att leva?

Vibeke Hammer Madsen, adm. direktör Hovedorganisationen Virke (arbetsgivare)

Diskuterade framförallt villkoren i företag med 10-15 anställda, ett typiskt norskt företag. Endast 1 % av företagen i Norge har fler än 50 anställda. Problem med Arbetsmiljölagen, för mycket av administration och rapporter. Facket är för svagt för att den nordiska trepartssamverkan ska fungera. Det behövs enklare regler.

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/f0810908c87ee5170a5396c65b641244/15%20nov%20-%20Madsen%20-%20presentasjon/>

Steffen Handal, ordförande för Utdanningsforbundet (Norge, 166 000 medlemmar)

Utgå från ”golvet”, medlemmarnas legitimitet. Det handlar om deras vilja. Avtal syftar till att begränsa arbetsgivarnas makt. Facket har uppgifter utanför själva arbetslivet, för det sociala klimatet.

Nina Thomsen, sundhets- och omsorgs kommunalråd i Köpenhamn

Hon har arbetsgivaransvar för ca 10 000 anställda inom vård och omsorg i Köpenhamn och har arbetat med att ersätta NPM med nya styrningsmodeller. Hon anser att vi kan engagera oss i hur vi arbetar inom det kommunala, vi kan införa en ny modell för vård och omsorg. Vi kan genomföra en ”Tillitsreform” för att ersätta NPM. Det handlar om att ta bort alla verktyg kopplade till detaljstyrning, avskaffa stoppuret för att få bort mätningshysterin och dra ner på målen. Den bygger på att inte hela tiden kontrollera utan att lita på personalen och satsa på yrkesstoltheten och låta personalen ha inflytande över hur arbetet organiseras dvs. vända maktpyramiden upp och ner. Att samarbeta med brukarna för någon form av ”valfrihet” är också nödvändigt i offentlig välfärd, folk vill ha det.

(Om tillitsreformen se:

<http://gemensamvalfard.se/wp-content/uploads/2015/12/NPM-rapport.pdf>

<http://www.lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2015/09/Tillitsreform-ska-minska-detaljstyrningen/>)

Daniel Suhonen, chef för tankesmedjan Katalys

Offentlig sektor har tömts på visioner. Det var facket som drev fram ”reglerna” för arbetslivet. Den maktbalansen har nu rubbats. Nyliberalismen har ändrat på den. Förstärkningen av kapitalets makt pågår fortfarande. Arbetslivsfrågorna måste politiseras, det räcker inte med att ”skapa fler jobb”. Det är bara så vi kan bekämpa SD. Vi måste utgå från folks oro, rikta den mot ”makten”. Facket måste skriva ”den nya berättelsen”.

Parallellseminarier 15/12, 10.30-12.30

1. Medbestämmande, kvalitetsledning och tillitsreform – hur förbättra offentliga sektorn?

Ninna Thomsen, Sundheds-Omsorgskommunalråd i Köpenhamn

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/58377e39caf585ad8c76a6ed34456dd0/15%20nov%20-%20Thomsen%20-%20presentasjon/>

Svenn Arne Lie, rådgivare i For Velferdsstaten

<http://www.velferdsstaten.no/file/df44ff2bf877b9e96badc8b54b4b51d5/15%20nov%20-%20Lie%20-%20presentasjon/>

2. Gemenskap fungerar – hur ta tjänsterna tillbaka?

Jon Krog, Selveje, föreningen för självägande organisationer i Danmark

Det finns en outnyttjad potential i samarbetet mellan det offentliga och den icke-vinstdrivande sektorn. Civilsamhället har en massa resurser som inte blir aktiverade. Bra samarbete mellan den icke-vinstdrivande sektorn och den offentliga ger mångfald, god ekonomi och drar in människor i välfärden.

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/cf7e0667880bafbc92c22a765e56e673/15%20nov%20-%20Krog%20-%20presentasjon/>

Brage Larsen Sollund, Gruppledare för Arbeiderpartiet Tromsø

Det borgerliga styret i Tromsø upphandlade städning av ISS. Fackförbund och vänsterrörelser gick samman för att protestera. Upphandlingen av städning i offentlig sektor blev en valfråga. Vänstersidan vann. Städningen togs tillbaka i kommunal regi. Det kostade kommunen 1 450 000 kronor att säga upp avtalet.

Fanny Voldnes, ledare för nationalekonomisk enhet i Fagförbundet

Hela konferensen handlar om hur viktig välfärden är för oss, här diskuteras det på ett övergripande plan. De problem vi nu ser är kopplade till globalisering, speciellt konkurrensutsättning, lägre beskattning av rika och privatisering. Vi ska fokusera på privatiseringar.

Skattesystemet, statliga transfereringar och den offentliga tjänsteproduktionen har bidragit till omfördelning, till ökad jämlikhet. Men genom nedskärningar och privatiseringar av offentlig välfärd har klyftorna ökat, höga vinster går privat skattefinansierad välfärd som ägs av stora koncerner, deras ägare blir allt rikare och förmögenheten globaliseras. Vad hjälper? Endast förbud mot vinster och välfärdstjänster i offentlig regi. Om det finns i privat regi, kräv att få veta var de offentliga pengarna hamnar. Fagförbundet kom med en rapport 2015 om regler för egen regi och samarbete med ideella organisationer i välfärden.

Dessa koncerner har mycket komplicerade ägarstrukturer med dotterbolag hit och dit, som maximerar vinster. Aleris är ett välkänt exempel med ett flertal dotterbolag som driver olika delar av välfärden. Det har även kopplingar till ägare i Sverige, Investor AB. Problemet är att det saknas ordentlig information om var pengarna finns och hur ägarstrukturen fungerar. Detta undergräver skattesystemet och det undergräver tilliten till välfärden. Hur får vi insyn i dessa företag? Vilken typ av information kan vi kräva? Fagförbundet har tidigare lagt fram konkreta krav på mer insyn bl.a., men vi behöver göra det igen.

http://www.fagforbundet.no/omfagforbundet/samfunnsomradet/samfunnsokonomisk/?article_id=131673

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/671a29b93426a11b665a42547a8e2011/15%20nov%20-%20Voldnes%20-%20presentasjon/>

Ali Esbati, civilekonom och riksdagsledamot för Vänsterpartiet

Välfärden i de skandinaviska länderna är väl utbyggd. Arbetarrörelsen har haft extra inflytande i jämförelse med resten av världen. Vi har skyddsnet och välfärdssystemen som är generella och av hög kvalitet. Men 80-talets högervåg ledde till stora förändringar och många lagar har luckrat upp välfärden. Problemen med privatisering och konkurrensutsättning har varit uppenbara, men svåra att adressera. Detta har dock delvis ändrats de senaste åren på grund av flera skandaler (Carema) som visade hur vinstmaximering försämrade vårdens kvalitet och arbetsmiljön. Inför valet 2014 kampanjade V mot vinster i välfärden med stort stöd. Men även om S och MP vann, tvingades de förhandla med V. Ett krav vi hade var utredning om vinster i välfärden.

Nyligen kom utredningen "Ordning och reda i välfärden" och den pekar på ett antal principiella problem. Det är t ex inte samma personer som köper tjänsterna som använder dem. Kommunen, staten, landsting osv är de som betalar, men tjänsterna ska användas av andra. Kvalitén är svår att mäta. Vad betyder det t ex om man frågar om elever är nöjda? Inte att utbildningen är bra utan snarare att de fått bra betyg. Samma gäller inom vården där vårdcentraler dessutom placeras efter lönsamhet och inte efter behov. Var det detta som var tanken med välfärden?

Utredningen säger att det är svårt att förbjuda AB i välfärden, men att det ska gå att ställa krav och föreslå därför ett vinsttak på 7 %, på eget insatt operativt kapital. Men den grundläggande frågan är ju om vi vill ha vinstdriven eller behovsdriven välfärd. Alla ska få det de behöver. Behoven i välfärden finns alltid, därför är det lönsamt och riskfritt då inkomsten garanteras av staten. Det krävs inte privata

aktörer för att ha valfrihet och mångfald utan det går att göra det offentliga mångfacetterat, tillgängligt och bra.

3. Mindre men bättre – hur skapar vi ett mer humant arbetsliv?

Mette Nord, ledare för Fagförbundet,

Tidigare gick vi ner till 8 timmars vila, arbete och sömn, när vi införde det hade vi inte heller råd, men därefter har inget skett på 30 år förutom en halv-timmars neddragning. Sex timmars arbetsdag är helt möjligt men ridån dras ner. Men detta är nödvändigt för att

- alla ska kunna arbeta och ha balans med familjeliv, det är hälsofrämjande, skapar ett socialt nätverk och fler bidrar med skatt dvs det sker en omfördelning
- regeringen driver fel omfördelningspolitik, den leder till att olikheterna ökar och den nordiska modellen försvinner
- 140000 arbetslösa, många arbetar deltid, andra är utestängda (funktionshindrade), dvs. färre arbetar och allt detta leder till tryck på välfärdsstaten
- att dela mer på arbetet diskuteras inte: om vi gjorde det skulle flera vara med, det skulle leda till ökade skatteintäkter då fler går från ekonomiskt stöd till arbete, och den psykiska ohälsan minskar då också.

Men det sägs att vi inte har råd!

En annan fråga är pensionsreformen: ska vi arbeta längre så vore det bra med kortare arbetstid, det är bättre med högre arbetsdeltagande än medborgarlön, fler bidrar och då blir det mindre tryck för att göra nedskärningar.

Tekniska utvecklingen: vi jobbar smartare och effektivare men detta tas inte ut i tid (utan i vinst) och en tendens som kommer att fortsätta öka, men produktivitetsökningen borde tas ut i tid och inte i vinst.

Martin Klepke, politisk redaktör för Arbetet,

“Det goda arbetet” diskuterades på IF Metalls kongress 1985 då man antog 9 principer för det goda arbetet; man trodde då att det inte skulle ta så lång tid att införa dessa principer, grunden är ju lönen men här tog man också hänsyn till arbetsmiljö: ett bra arbete är en viktig LO princip, allt finns med där t.ex. medbestämmande, arbetstider utifrån sociala krav. ILO säger att “en arbetare får aldrig ses som en vara” man har ett människovärde, här börjar det Goda Arbetet, men hur gick det? Eftersom de borgerliga fr.o.m 2006 drev allt åt fel håll åsidosattes allt annat än reallöneökningar.

Den nuvarande regeringen har uttryckt avsikter om att förbättra arbetsmiljön, t.ex. har en Tillitsdelegation utsetts som ska arbeta fram alternativ till NPM, och nyligen kom Reepalus utredning om vinster i välfärden. Men slutsatsen är att det inte har hänt så mycket även om det har börjat. 6 timmars arbetsdag har inte varit så aktuellt i Sverige utan bara mest enskilda experiment, men vi behöver gå längre. Lönerna har ökat så kampen om makten på arbetsplatsen är det viktiga. I kvinnodominerade sektorer ser vi +/- samma ökning som i manliga yrken, men kvinnorna har fått ge upp andra krav, dvs. kvinnorna har fått ge upp andra krav för att komma upp i samma löner!

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/16100e635d23d481e9b40b660f15b505/15%20nov%20-%20Klepke%20-%20presentasjon/>

Roy Pedersen, ledare för LO i Oslo,

LO Norge har aldrig varit emot införandet av ny teknologi om det underlättar arbetet och ersätter enformiga arbetsuppgifter och om den medföljande produktivitetsökningen rättfärdigar en högre lön. Men nu är detta mer konfliktfyllt då IT jobben flyttas utomland, arbetsorganiseringen har förändrats genom inhyrning och olika former av bemanning genom upphandling. EU-reglerna har inneburit ett frisläpp av bemanningsföretagen med en social dumpning av löner och stigande arbets kriminalitet. Konkurrensen gör att samarbete och medbestämmande försvinner. 45 % av de anställda anser att de drabbats av auktoritär styrning (kapitalism). UBER har ingenting med delningsekonomi att göra, facket och taxi är emot men regeringen ser det som en möjlighet, samma sak gäller AirBnB, detta

kräver regler och beskattning. Robotiseringen innebär att 1/3 av jobben kan försvinna (t.ex. lagerhantering), detta kan vara positivt men kräver inflytande, omskolning och nya arbetsplatser för de anställda.

Staten måste stimulera teknologisk utveckling och strategiskt styra mot en mer socialt och ekologiskt hållbar utveckling.

Krav:

1. skärp den politiska kampen med fast anställning, kortare arbetstid, arbetsmiljön måste stärkas genom revansch på det som skapat detta, ta tillbaka lagen.
2. förbjud dagens bemanningsföretag
3. inför en tillitsreform som alternativ till konkurrensutsättning.

Detta kräver en aktiv och orädd arbetarrörelse som tar itu med maktförhållanden, inte bara med administration, styrning och kontroll.

text,

<http://www.velferdsstaten.no/file/a82a6c60e865e2c9df67b968ef9e644a/15%20nov%20-%20Pedersen%20-%20manus/>

4. Stora omstruktureringar att vänta: infrastruktur, energi och klimat?

Mikael Nyberg, författare, Sverige

Devalveringen av underhållet av svensk järnväg är systematisk. Självständiga arbetslag förvaltade en kollektiv kunskap som försvann, när nya företag med ny personal tog över. Nu utförs bara de uppgifter som står i det kontrakt det privata underhållsföretaget tecknat även om man ser fel som borde åtgärdas. Färre personer reparerar, fler gör upphandlingar.

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/746882b4307eccd5c6311d2ab9b1abf6/15%20nov%20-%20Nyberg%20-%20presentasjon/>

Bernd Grabers, teknisk rådgivare, Energiakademiet, Samsö

Den danska ön Samsö, vars huvudnäringar är jordbruk och turism, är självförsörjande med elenergi. De 3 700 invånarna har varit och är engagerade i denna omställning som fortsätter. De har köpt en ny gasdriven färja och ska bygga en biogasanläggning.

vimeo, <http://energiakademiet.dk/2-0/> och <https://vimeo.com/76513904>

Caroline Lund, advokat som representerar fler än 200 norska kommuner och offentliga organ.

Stora omstruktureringar är att vänta. Klimatkrisen och kampen om ägandet och organiseringen av samhällets infrastruktur och energiproduktion ställer oss inför stora utmaningar. Är de institutionella förordningarna runt den norska vattenkraften en modell som kan användas?

1. Reglerna om ägande säkrar det nationella behovet av styrning och kontroll.
2. Miljöintresset regleras i koncessioner och lagar.
3. Skatteregler ska styra ekonomin.

Norge bygger ut vattenkraften trots att de redan har mer energi än de behöver. De ska bli Europas "gröna batteri" på natten när solen inte ger energi. Vattenkraftens nackdel är lokal miljöförstöring.

pp-presentation,

<http://www.velferdsstaten.no/file/51a769f1b23d8628551d9a2553be3850/15%20nov%20-%20Lund%20-%20presentasjon/>

Sean Sweeny Koordinator för Trade Unions for Energy Democracy som består av 53 fackförbund i 17 länder.

Demokratisk kontroll över nyckelsektorer som energin är nödvändig för en grön omställning. Facket har fram till nu accepterat marknadsidéer, men börjar fördjupa en oberoende analys. Förnybar energi växer snabbt men alltför långsamt för att ersätta den fossila. Om vi inte kan kontrollera energisystemet kommer vi inte att kunna stabilisera klimatet. Det som talar för ett offentligt kontrollerat energisystem

är hur omfattande det är samt hur brådskande behovet av planering och samarbete är. Offentlig finansiering fungerar med obligationer och pensionsfonder. 60 tyska städer har återtagit sina elnät från privatföretag.

Rekommenderar climate-change-jobs.org

pp-presentation på engelska,

<http://www.velferdsstaten.no/file/dd8ee0c234dfc69939ca57959f2d794e/15%20nov%20-%20Sweeney%20-%20presentasjon/>

Avslutning i plenum 13.30-15.00: Så här förverkligar vi våra visioner

David Eklind Kloo, ombudsman i Handels

Vi måste ha en tydlig vision av framtidsamhället som är konkret beskrivet. Hur ska vi använda de olika frågorna; invandringen, klimatet, digitaliseringen för att göra medlemmarnas vardag bättre. Vi måste säga att morgondagen blir bättre än idag. Vi måste vara med och forma balansen mellan arbete och fritid. Problemen i arbetslivet: Rätten till heltid, balansen mellan fritid och arbete, tillräckligt många fast anställda, bemanningsföretag.

Inte vara rädda för politiska konflikter, medlemmarna är skeptiska till etablissemang, inklusive det i facket. Vår styrka är organisering underifrån och ur den gemensamma kampen.

Sara Bell, ordförande för Fagforbundet i Bergen

Kampen för den gemensamma välfärden är också en strid för kvinnornas intressen, privatisering slår hårdast mot kvinnoyrken. Gå emot vinstdriften och bemanningsföretag. Back to basics, agitation, solidaritet och organisation.

Jan Hoby, vice ordförande i LFS, spec.ped. förening i Danmark

Massmobilisering, samarbete. Det oväntade kan hända.

Asbjörn Wahl, ordförande för For Velferdsstaten

Marknadskrafterna är starka, makten koncentreras. Det är tre utmaningar som vi inom vänstern står inför. Det handlar om förhållandet mellan makt och intentioner; om att förstå de samhälleliga problemen vi står inför, som en förutsättning för att kunna lösa dem, samt att våga kämpa och våga vinna. En av vänstersidans största fallgropar idag är att den blir så salongsfärdig och anpassad till det rådande systemet att den både blir och ses som en del av ”etablissemang”. Problemet idag är inte att högern för högerpolitik, problemet är att vi inte har en vänsterrörelse som gör uppror, som bekämpar marknadsmakt och auktoritära tendenser när de är i maktposition, utan saknar visioner och förmåga att leda samhället i en annan riktning. NPM är inte en tillfällighet utan en strategi för avveckling av den offentliga verksamheten och för att försvaga facket. Men motståndet växer. Vi måste ha en förvaltning som infriar politiska mål, inte vinst.. I åtta kommuner i Norge har man tagit tillbaka äldreboenden från privat drift. Dagem är nästa strid. (Fullmäktige i Oslo har just beslutat att i fortsättningen inte tillåta vinstdrivna förskolor.) Därefter hemtjänsten. Sedan bemanningsföretagen. Snabba förändringar kan ske. Vi måste bekämpa nyliberalismen i alla dess former!

http://www.velferdsstaten.no/Velferdskonferanser/?article_id=139550